## קנג דִּינֵי בִּנְיַן בֵּית הַבְּחִירָה. וּבוֹ כ״ב סְעִיפִים:

**א** * [א]מַתַּי לַעֲשׂוֹת (א) מִבֵּית הַבְּחִירָה (ס) בֵּית הַמִּדְרָשׁ, (ב) אֲבָל לֹא מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ (ג) בֵּית הַבְּחִירָה: **ב** [ב]בְּנֵי הָעִיר (ג) שֶׁמָּכְרוּ בֵּית הַבְּחִירָה, (ד) יְכוֹלִים לִקַּח בְּדָמָיו תֵּבָה, דְּהַיְנוּ הֵיכָל שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ סֵפֶר תּוֹרָה אוֹ לוּחַ שֶׁמַּעֲמִידִין עָלָיו סֵפֶר תּוֹרָה. מָכְרוּ תֵּבָה, יְכוֹלִים לִקַּח בְּדָמָיו מִטְפַּחַת שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה. מָכְרוּ מִטְפַּחַת, לוֹקְחִין בְּדָמֶיהָ סְפָרִים, דְּהַיְנוּ שֶׁפְּתוּחִים (ה) כָּל חֲמִשָּׁה לְבַדּוֹ, (ו) וְכֵן נְבִיאִים (ג) וּכְתוּבִים. מָכְרוּ סְפָרִים, לוֹקְחִין בְּדָמֵיהֶן סֵפֶר תּוֹרָה. (ז) * אֲבָל אִפְּכָא לְהוֹרִידָן מִקְּדֻשָּׁתָן אָסוּר, וַאֲפִלּוּ אִם קָנוּ בִּקְצָת הַמָּעוֹת דָּבָר שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ חֲמוּרָה, אֵין יְכוֹלִין לְשַׁנּוֹת הַמּוֹתָר לִקְדֻשָּׁה קַלָּה: **ג** [ג]סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּמְצָא בּוֹ (ד) טָעוּת, (ח) דְּינוֹ כְּחֲמִשִּׁים (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קמ״ג (ס״ד)): **ד** אִם מָתַר לִקְנוֹת בִּדְמֵי קְדֻשָּׁה אַחַת קְדֻשָּׁה אַחֶרֶת (ט) כַּיּוֹצֵא בָּהּ, (י) * [ד]יֵשׁ אוֹסְרִים (יא) * [ה]וְיֵשׁ (ה) מַתִּירִים: **ה** [ו]אִם גָּבוּ מָעוֹת לִבְנוֹת בֵּית הַבְּחִירָה אוֹ בֵּית הַמִּדְרָשׁ, אוֹ לִקְנוֹת תֵּבָה אוֹ מִטְפַּחַת (יב) אוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, וְרָצוּ לְשַׁנּוֹתוֹ מִלְּצָרְכָּן מַה שֶּׁגָּבוּ אוֹתָם, (יג) * אֵין (ו) מְשַׁנִּין אֶלָּא מִקְּדֻשָּׁה קַלָּה לַחֲמוּרָה. אֲבָל

א * [א]מתר לעשות (א) מבית הבחירה (ס) בית המדרש, (ב) אבל לא מבית המדרש (ג) בית הבחירה: ב [ב]בני העיר (ג) שמכרו בית הבחירה, (ד) יכולים לקח בדמיו תבה, דהיינו היכל שמניחין בו ספר תורה או לוח שמעמידין עליו ספר תורה. מכרו תבה, יכולים לקח בדמיו מטפחת של ספר תורה. מכרו מטפחת, לוקחין בדמיה ספרים, דהיינו שפתוב (ה) כל חמש לבדו, (ו) וכן נביאים (ג) וכתובים. מכרו ספרים, לוקחין בדמיהן ספר תורה. (ז) * אבל אפכא להורידן מקדשתן אסור, ואפלו אם קנו בקצת המעות דבר שקדשתו חמורה, אין יכולין לשנות המותר לקדשה קלה: ג [ג]ספר תורה שנמצא בו (ד) טעות, (ח) דינו כחמשים (ועיין לעיל סימן קמ״ג (ס״ד)): ד אם מתר לקנות בדמי קדשה אחת קדשה אחרת (ט) כיוצא בה, (י) * [ד]יש אוסרים (יא) * [ה]ויש (ה) מתירים: ה [ו]אם גבו מעות לבנות בית הבחירה או בית המדרש, או לקנות תבה או מטפחת (יב) או ספר תורה, ורצו לשנותו מלצרכן מה שגבו אותם, (יג) * אין (ו) משנין אלא מקדשה קלה לחמורה. אבל

א מגלה כ״ז (ע״ב) וכ״ז (ע״א). ב שם. ג (הרשב״א) [הריב״ש] (סי׳ רסה). ד ריין (מגילה ז. ד״ה אבל). ה מהרי״א (הרי״ד בב״י ד״ה וכתב עוד הר״ן) לדעת השו״ר. ו שם בגמרא.

### בֵּאוּר הַלָּכָה

**א** (ס) בֵּית הַמִּדְרָשׁ. בְּסִימָן צ׳ סָעִיף י״ח מִשְּׁמַע דְּמָתַר לַעֲשׂוֹת מִבֵּית הַבְּחִירָה בֵּית הַמִּדְרָשׁ לְיָחִיד בְּבֵיתוֹ. מְגַן אַבְרָהָם (סק״א): (ב) בֵּית הַבְּחִירָה. דְּוָקָא בֵּית הַבְּחִירָה שְׁאֵינוֹ קוֹבְעִין מִדְרָשׁ לִלְמֹד, אֲבָל בֵּית הַבְּחִירָה שֶׁקּוֹבְעִין שָׁם מִדְרָשׁ שָׁעָה אַחַת דִּינוֹ כְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וּמָתַר לַעֲשׂוֹת מִבֵּית הַמִּדְרָשׁ בֵּית הַבְּחִירָה. תְּשׁוּבַת דְּבִר שְׁמוּאֵל סִימָן שמ״ו: ב (ג) וּכְתוּבִים. מִשְּׁמַע דְּחֲמִשִּׁין וּנְבִיאִים וּכְתוּבִים כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ, וְצָרִיךְ עִיּוּן דְּבִירוּשָׁלְמִי דַּעֲה סִימָן רפ״ב סָעִיף י״ט אִיתָא דְּחֲמִשִּׁין קְדֻשָּׁתָן חֲמוּרָה מִנְּבִיאִים וּכְתוּבִים, לָכֵן נִרְאֶה לִי דְּאִסּוּר לִקַּח בִּדְמֵי חֲמִשִּׁין נְבִיאִים וּכְתוּבִים. וּנְבִיאִים וּכְתוּבִים כֻּלְּהוּ הֲדָדֵי נִינְהוּ, עַיֵּן מְגַן אַבְרָהָם (סק״ב): ג (ד) טָעוּת. כֵּיוָן שֶׁפָּסוּל לִקְרוֹת בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאִפְשָׁר לְתַקְּנוֹ. בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתב רי״ש): ד (ה) מַתִּירִים. הַדֵּעוֹת אֵלּוּ אֵינְרֵי כְּשֶׁאֵר קְדֻשּׁוֹת, אֲבָל בְּסֵפֶר תּוֹרָה דַּעֲה רֵישׁ הִלְכוֹת סֵפֶר תּוֹרָה דְּאָסוּר לִמְכֹּר לִקַּח בִּדְמֵיהֶ אַחֶרֶת, עַיֵּן שָׁם. עַיֵּן מְגַן אַבְרָהָם (סק״ד), וְהַמְחַבֵּר יֵד אַהֲרֹן (הגב״ר) אַחֲרִים עָלָיו. כָּתַב הַשַּׁ״ך (סק״א) בְּזְמַנֵּנוּ אָנוּ רוֹאִים מִבָּתֵּי הַמִּדְרָשׁ בֵּית הַבְּחִירָה מוֹכְרִים סְפָרִים וְלוֹקְחִים אֲחֵרִים בִּדְמֵיהֶם, נִרְאֶה דְּעַכְשָׁו מִתְּחִלָּה כְּשֶׁקּוֹנֶה הַסֵּפֶר הָיָה דַּעְתּוֹ לְכָךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כָּל זְמַן שֶׁיִּצְטָרֵךְ לוֹ וּבְאֹם יִזְדַּמֵּן לוֹ יוֹתֵר יָפֶה יִמְכֹּר זֶה וְיִקַּח הַיָּפֶה וְאַף שֶׁלֹּא הִתְנָה בְּפֵרוּשׁ, וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ז) כָּתַב דְּטַעַם הַמִּנְהָג הוּא מִשּׁוּם דְּסוֹמְכִין עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בְּסָעִיף י׳ דְּיָחִיד עַל סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁלּוֹ מָתַר לִמְכֹּר וְכוּ׳, אֲבָל הַסֵּפֶר שֶׁל צִבּוּר הָכִי נַמִּי דְּאָסוּר, וְעַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ה): ה (יב) אוֹ סֵפֶר תּוֹרָה. אַמַּה דְּמִסַּיִם אֵין מְשַׁנִּין קַאֵי, אוֹ דְּנָקְטֵהּ לְאַשְׁמוּעִינַן דְּמִשַּׁנִּין אוֹתוֹ לְהַסְפָּקַת תַּלְמִידִים וּכְדִלְקַמָּה בְּסָעִיף ו׳: (יג) אֵין מְשַׁנִּין וְכוּ׳. וְאִם רוֹצִים (ס) הַגַּבָּאִים לְלוֹתָן וְלִתֵּן אַחֵר כָּךְ אֲחֵרִים תַּחְתָּם, לְהַמְּגַן אַבְרָהָם (סק״ה) אָסוּר דְּהַבְעָלִים

### מִשְׁנָה בְּרוּרָה

**א** (א) מִבֵּית הַבְּחִירָה בֵּית הַמִּדְרָשׁ. הוּא מָקוֹם הַמְיֻחָד לְתוֹרָה וּקְדֻשָּׁתוֹ גְּדוֹלָה יוֹתֵר (ס) וַאֲפִלּוּ אֵין דֶּרֶךְ לְהִתְפַּלֵּל שָׁם כְּלָל. כָּתַב הַמְּגַן אַבְרָהָם (סק״א) צָרִיךְ עִיּוּן אִי מָתַר לַעֲשׂוֹת מִבֵּית הַבְּחִירָה בֵּית הַמִּדְרָשׁ לְיָחִיד בְּבֵיתוֹ, וּבְאֲלִיָּה רַבָּה (סק״א) מְצַדֵּד לְהַחְמִיר בָּזֶה, וְכֵן מִשְׁמַע בַּמְּאִירִי שָׁם בִּמְגִלָּה (כו: ד״ה בית המדרש): (ב) אֲבָל לֹא וְכוּ׳. שָׁמְעָלִין בְּקֹדֶשׁ וְאֵין מוֹרִידִין: ב (ג) שֶׁמָּכְרוּ בֵּית הַבְּחִירָה. וַאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה נַמִּי מָתַר לִמְכֹּר כְּדֵי לִקְנוֹת עִלּוּי קְדֻשָּׁה, וְהָא דְּנָקֵט שֶׁמָּכְרוּ, הַיְנוּ מִשּׁוּם סֵיפָא, דְּלְהוֹרִיד מִקְּדֻשָּׁה אֲפִלּוּ כְּבָר מָכְרוּ אָסוּר [אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ב)]. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף י״ג בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה לא ימכרו) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם אִם לְעִלּוּי קְדֻשָּׁה מָתַר לִמְכֹּר בֵּית הַבְּחִירָה כְּשֶׁאֵין לוֹ בֵּית הַבְּחִירָה אַחֶרֶת: (ד) יְכוֹלִים לִקַּח בִּדְמָיו וְכוּ׳. שֶׁכָּל זֶה דְּקִדְּשִׁיב פֵּה הוּא הָעֲלָאָה בִּקְדֻשָּׁה: (ה) כָּל חֲמִשָּׁה לְבַדּוֹ. בִּימֵיהֶם הָיוּ כּוֹתְבִין הַחֲמִשִּׁין כְּעֵין סֵפֶר תּוֹרָה בִּגְלִילָה וּבְתִפְרֶת גִּידִין: (ו) וְכֵן נְבִיאִים וּכְתוּבִים. שָׁוִים לַחֲמִשִּׁים לְעִנְיַן שֶׁיֵּשׁ עִלּוּי בִּקְדֻשָּׁתָן מִמִּטְפַּחַת וְיָכוֹל לִקְנוֹתָן בִּדְמֵי מִטְפַּחַת, וּמִכָּל מָקוֹם לֹא שָׁוִים לְכָל צַד, דִּקְדֻשַּׁת חֲמִשִּׁים הָעֲשׂוּיִם בִּגְלִילָה גְּדוֹלָה מֵהֶן וְאָסוּר לִקַּח בִּדְמֵי חֲמִשִּׁין נְבִיאִים וּכְתוּבִים, וּבִדְמֵי נְבִיאִים וּכְתוּבִים לוֹקְחִין חֲמִשִּׁים. וּנְבִיאִים וּכְתוּבִים גּוּפָא כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ [אַחֲרוֹנִים]. וַחֲמִשִּׁין שֶׁלָּנוּ אֲפִלּוּ אִם כָּל הַחֲמִשָּׁה הָיוּ כְּרוּכִין יַחַד, גָּרַע מֵחֲמִשָּׁה אֶחָד הָעֲשׂוּי כְּתִקּוּן סֵפֶר תּוֹרָה [אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ג)]: (ז) אֲבָל אִפְּכָא וְכוּ׳. דְּהַיְנוּ מִסֵּפֶר תּוֹרָה לִקַּח חֲמִשִּׁים וְכֵן מֵחֲמִשִּׁים מִטְפַּחַת וְכֵן בְּכֻלְּהוּ: ג (ח) דינו כחמשים. כֵּיוָן שֶׁאֵין קוֹרִין בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאִפְשָׁר לְתַקְּנוֹ: ד (ט) כַּיּוֹצֵא בָּהּ. דְּהַיְנוּ (ג) שֶׁמָּכְרוּ בֵּית הַבְּחִירָה יְשָׁנָה וְרוֹצֶה בְּדָמֶיהָ לִקַּח חֲדָשָׁה וְכֵן בְּכָל הַדְּבָרִים: (י) יֵשׁ אוֹסְרִים. כֵּיוָן דְּאֵין מַעֲלָן בִּקְדֻשָּׁה אַף עַל גַּב דְּאֵין מוֹרִידָן גַּם כֵּן. וְדַוְקָא בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁיָּכוֹל לְהַעֲלוֹת בִּקְדֻשָּׁה וְכַנַּ״ל, (ד) אֲבָל בְּסֵפֶר תּוֹרָה שֶׁאֵין יָכוֹל לְהַעֲלוֹת הַדָּמִים בִּקְדֻשָּׁה יוֹתֵר, לְכֻלֵּי עָלְמָא כְּשֶׁמְּכָרָהּ יִקַּח בְּדָמֶיהָ אַחֶרֶת: (יא) וְיֵשׁ מַתִּירִין. כֵּיוָן דְּעַל כָּל פָּנִים אֵין מוֹרִידָן מִקְּדֻשָּׁתָן. (ה) וְכָל זֶה לְעִנְיַן דִּיעֲבַד, אֲבָל לְעִנְיַן לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי אָסוּר לִמְכֹּר (ו) שׁוּם דָּבָר קְדֻשָּׁה כְּדֵי לִקַּח כַּיּוֹצֵא בָּהּ, (ו) וַאֲפִלּוּ הֵיכָא דְּלִיכָּא לְמֵיחַשׁ לְפְשִׁיעוּתָא כְּגוֹן שֶׁהַדָּבָר קְדֻשָּׁה אַחֶרֶת מְזֻמָּן לָפָנֵינוּ וְאֵינוֹ חָסֵר אֶלָּא נְתִינַת מָעוֹת, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר דְּצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת בִּקְדֻשָּׁה דַּוְקָא. וְאִם חָזַר בַּהּ תִּיהֶא [דָּבָר רָעוּעַ] אוֹ שֶׁהָיָה מַהְכִּיל, לְכֻלֵּי עָלְמָא מָתַר אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה לְמָכְרוֹ כְּדֵי לִקַּח אַחֵר [פְּרִי מְגַדִּים (משז״ ס״ק א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]. כָּתַב הַשַּׁ״ך (סק״א) בְּזְמַנֵּנוּ אָנוּ רוֹאִין הַרְבֵּה מוֹכְרִים סְפָרִים וְלוֹקְחִין אֲחֵרִים בִּדְמֵיהֶם, נִרְאֶה דְּעַכְשָׁו מִתְּחִלָּה כְּשֶׁקּוֹנֶה הַסֵּפֶר הָיָה דַּעְתּוֹ לְכָךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כָּל זְמַן שֶׁיִּצְטָרֵךְ לוֹ וּבְאֹם יִזְדַּמֵּן לוֹ יוֹתֵר יָפֶה יִמְכֹּר זֶה וְיִקַּח הַיָּפֶה וְאַף שֶׁלֹּא הִתְנָה בְּפֵרוּשׁ, וְהָאֲלִיָּה רַבָּה (סק״ז) כָּתַב דְּטַעַם הַמִּנְהָג הוּא מִשּׁוּם דְּסוֹמְכִין עַל מַה שֶּׁכָּתוּב בְּסָעִיף י׳ דְּיָחִיד עַל סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁלּוֹ מָתַר לִמְכֹּר וְכוּ׳, אֲבָל הַסֵּפֶר שֶׁל צִבּוּר הָכִי נַמִּי דְּאָסוּר, וְעַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ה): ה (יב) אוֹ סֵפֶר תּוֹרָה. אַמַּה דְּמִסַּיִם אֵין מְשַׁנִּין קַאֵי, אוֹ דְּנָקְטֵהּ לְאַשְׁמוּעִינַן דְּמִשַּׁנִּין אוֹתוֹ לְהַסְפָּקַת תַּלְמִידִים וּכְדִלְקַמָּה בְּסָעִיף ו׳: (יג) אֵין מְשַׁנִּין וְכוּ׳. וְאִם רוֹצִים (ס) הַגַּבָּאִים לְלוֹתָן וְלִתֵּן אַחֵר כָּךְ אֲחֵרִים תַּחְתָּם, לְהַמְּגַן אַבְרָהָם (סק״ה) אָסוּר דְּהַבְעָלִים

### שַׁעַר הַצִּיּוּן

**א** (ס) כֵּן מוּכָח בַּגְּמָרָא שָׁם בִּמְגִלָּה (כו:), דְּאִי לָאו הָכִי מַאי טַעְמָא דְּמַאן דְּאָסַר. **וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה נָכוֹן שֶׁיִּדְחֲקוּ אֶת עַצְמָם לְהַשִּׂיג מָעוֹת אֲחֵרִים לְצֹרֶךְ בֵּית הַמִּדְרָשׁ**, וּכְדִלְקַמָּן בְּסוֹף סָעִיף י״ג דְּאֲפִלּוּ לְפִדְיוֹן שְׁבוּיִים יִרְאוּ לְכַתְּחִלָּה לְגְבוֹת מָעוֹת אֲחֵרוֹת מִן הַצִּבּוּר אַף דְּמִן הַדִּין שְׁרֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמְּגַן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ל״ג: ד (ב) אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ז), וְכֵן כָּתַב הַגְּרִ״א בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר: (ג) כֵּן מוּכָח מִפֹּה שֶׁאָמְרָה שָׁם הַגְּמָרָא לְגַבֵּי סֵפֶר תּוֹרָה, וְאִם חָזַר בַּהּ תִּיהֶא לְכֻלֵּי עָלְמָא מָתַר אַף לְכַתְּחִלָּה וּכְדִלְקַמָּה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״א):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

אִם עָשׂוּ בָּהֶם הַדָּבָר שֶׁגָּבוּ אוֹתָם בִּשְׁבִילוֹ, מְשַׁנִּין הַמּוּתָר (יד) לְכָל מַה (ז) שֶׁיִּרְצוּ. וְאִם כְּשֶׁגָּבוּ הַמָּעוֹת הִתְנוּ לַעֲשׂוֹת חֶפְצָם מִמּוֹתַר הַדָּמִים, (טו) אֲפִלּוּ קָנוּ וּמָכְרוּ וְחָזְרוּ וְקָנוּ קְדֻשָּׁה בְּמִקְצָת הַדָּמִים, מֻתָּר לְהוֹרִיד הַמּוֹתָר, (טז) אֲבָל אִם לֹא הִתְנוּ כְּשֶׁגָּבוּ, אֶלָּא כְּשֶׁמָּכְרוּ הִתְנוּ, אָסוּר לְהוֹרִידָם. הַגָּה: וְאִם קָנוּ בְּדָמִים אֵלּוּ שֶׁגָּבוּ (ח) עֵצִים וַאֲבָנִים, (יז) חָלָה קְדֻשַּׁת הַדָּמִים עַל הָעֵצִים וְהָאֲבָנִים, (יח) וְאָסוּר לְשַׁנּוֹתָן רַק לִקְדֻשָּׁה חֲמוּרָה. (יט) וְאִם הֵבִיאוּ עֵצִים וַאֲבָנִים לְצֹרֶךְ בִּנְיַן בֵּית הַכְּנֶסֶת, אִם בָּאוּ (כ) לְיַד גַּבַּאי אָסוּר לְשַׁנּוֹתָן רַק לִקְדֻשָּׁה חֲמוּרָה,

## בְּאֵר הֵיטֵב

הַמָּעוֹת אֶלָּא אַדַּעְתָּא שֶׁיִּבְנוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת וְאָסוּר לְשַׁנּוֹתוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתָּן, וּמַה שֶּׁכָּתַב סָעִיף ח׳ דְּהַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא אַיְּרֵי שֶׁקְּנָאוּהוּ הַקָּהָל מִמָּעוֹת חֻלִּין שֶׁגָּבוּ סְתָם. וְהוּא הַדִּין לְבָנִים חֲדָשִׁים שָׁרֵי לְשַׁנּוֹתָן (כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה) [כְּהַאי גַּוְנָא]. וּפָשׁוּט דְּשִׁבְעָה טוּבֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר שָׁרֵי לְשַׁנּוֹת הַמָּעוֹת, עַד כָּאן לְשׁוֹן הַמָּגֵן אַבְרָהָם. וְטַ״ז (סק״ב) כָּתַב דְּוַדַּאי מַה שֶּׁכָּתוּב הַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא אֵינוֹ עִנְיָן לְכָאן, דִּבְכָל דָּבָר שֶׁשַּׁיָּךְ בּוֹ נֶדֶר לִקְדֻשָּׁה חַיָּב לְקַיְּמוֹ מִצַּד נִדְרוֹ, וְאִם בָּא לְקַיְּמוֹ וְהִזְמִין לְכָךְ יֵשׁ בְּיָדוֹ לְשַׁנּוֹת, דְּהַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא וִיקַיְּמוֹ בְּעִנְיָן אַחֵר כְּפִי מַה שֶּׁנָּדַר, מִשּׁוּם הָכִי בְּהַהִיא דְּבָנָה בַּיִת סְתָם שֶׁכָּתַב בְּסָעִיף ח׳ שֶׁאֵינוֹ קָדוֹשׁ עַד שֶׁיִּשְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ, מִכָּל מָקוֹם לֹא יָצָא יְדֵי נִדְרוֹ וְחַיָּב לְקַיְּמוֹ וְלַעֲשׂוֹת מִמֶּנּוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת וּלְהִתְפַּלֵּל בּוֹ, אֶלָּא דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל בּוֹ אֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה. וְכֵן בְּהַהִיא דִּלְבֵנִים חֲדָשִׁים הוּא מַמָּשׁ כָּךְ שֶׁחַיָּב לְקַיֵּם נִדְרוֹ וְלַעֲשׂוֹת מֵהֶם בֵּית הַכְּנֶסֶת, אֶלָּא דְּקֹדֶם מַעֲשֶׂה אֵין בָּהֶם קְדֻשָּׁה, אֲבָל הַנּוֹדֵר חַיָּב לְקַיֵּם נִדְרוֹ. וּמַה שֶּׁכָּתוּב כָּאן דְּאֵין מְשַׁנִּין הַמָּעוֹת אֶלָּא לִקְדֻשָּׁה חֲמוּרָה, לָאו מִטַּעַם שֶׁיֵּשׁ קְדֻשָּׁה בַּמָּעוֹת עַצְמָן דְּוַדַּאי הַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא, אֶלָּא דְּבְאִם רוֹצִים לְקַיֵּם נִדְרָם שֶׁגָּבוּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לַעֲשׂוֹת מִן הַמָּעוֹת אֵיזֶה מִצְוָה אַחֶרֶת לוֹמַר שֶׁיֵּצְאוּ בָּזֶה חִיּוּב שֶׁלָּהֶם, הָא לֹא אָמְרִינַן, אֶלָּא לֹא יָצְאוּ יְדֵי חוֹבָתָם עַד שֶׁיּוֹצִיאוּ דַּוְקָא לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְאִם רוֹצִים לְהוֹצִיא אֵלּוּ הַמָּעוֹת לְדָבָר אַחֵר וְלָתֵת אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶם לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וַדַּאי מֻתָּר, דְּאֵין כָּאן קְדֻשָּׁה בְּגוּף הַמָּעוֹת שֶׁגָּבוּ, אֶלָּא דְּהַמִּצְוָה לֹא קִיְּמוּ מַה שֶּׁהֵם חַיָּבִים עַד שֶׁיִּבְנוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת. וְכֵן מְפֹרָשׁ בְּסִימָן זֶה סָעִיף י״ג דִּבְגָבוּ מָעוֹת יָכוֹל לְהוֹצִיא לִדְבַר מִצְוָה, מַשְׁמַע אֲפִלּוּ לְמִצְוָה קַלָּה מִזֶּה, וְהַיְנוּ שֶׁבְּדֶרֶךְ הַלְוָאָה הוּא מוֹצִיא הַמָּעוֹת עַד שֶׁיְּשַׁלֵּם הַמָּעוֹת. וְכָל זֶה אֵינוֹ אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ אֶלָּא הַזְמָנָה לְחוּד, אֲבָל בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כְּבָר מַעֲשֶׂה קְדֻשָּׁה אוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּגוּף הַדָּבָר קְדֻשָּׁה אָסוּר אֲפִלּוּ לִדְבַר מִצְוָה, מִשּׁוּם הָכִי בִּלְבֵנִים יְשָׁנִים שֶׁהָיוּ כְּבָר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אָסוּר לִקַּח מֵהֶם דֶּרֶךְ הַלְוָאָה וְלָתֵת אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶם. עַד כָּאן לְשׁוֹן טַ״ז, עַיֵּן שָׁם. וְהָרְאַ״ם חֵלֶק א׳ סִימָן (צ״ג) [נ״ג] כָּתַב דִּגְבִיַּת הַמָּעוֹת הֲרֵי מַעֲשֶׂה וְלֹא הַזְמָנָה, וְכֵן כָּתַב הַבַּ״ח (ס״ג), עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּשַׁ״ךְ יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רנ״ט (סק״ד), וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) הִקְשָׁה עָלָיו, עַיֵּן שָׁם, וְהַיַּד אַהֲרֹן (הגה״ט) מְיַשְּׁבוֹ, עַיֵּן שָׁם. [וְעַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה סָעִיף קָטָן י״ח מַה שֶּׁמְּתָרֵץ עַל תְּמִיהַת מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק לז) עַל מַהֲרַ״ם לוּבְּלִין (בשו״ת סי׳ נט) וְעַל סֵפֶר מַשְׂאַת בִּנְיָמִין (בשו״ת סי׳ לג)]: (ז) שֶׁיִּרְצוּ. אֲפִלּוּ לִדְבַר הָרְשׁוּת, וְהַטַּעַם, כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשָׂה דַּעַת אַנְשֵׁי הָעִיר בְּהַמָּעוֹת. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ו) עֹלַת תָּמִיד (סק״ט) בַּ״ח (ס״ג). וְטַ״ז (סק״ב) כָּתַב דְּדַוְקָא לִדְבַר מִצְוָה. וְצָרְכֵי רַבִּים מִקְּרֵי נַמִּי דְּבַר מִצְוָה, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן נֶאֱמָן שְׁמוּאֵל סִימָן (ק״ח) [ק״ה]: (ח) עֵצִים וַאֲבָנִים. כָּתַב טַ״ז (סק״ג) דִּבְרֵי רַמָ״א צָרִיךְ עִיּוּן, דְּכֵיוָן דְּכָתַב הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ דְּהַדָּמִים חָלָה עֲלֵיהֶם קְדֻשָּׁה, מִי הוּא זֶה שֶׁיֹּאמַר דְּנִפְקְעָה הַקְּדֻשָּׁה עַל יְדֵי קְנִיַּת הָעֵצִים. גַּם מַה שֶּׁכָּתַב כָּאן בְּהֵבִיאוּ עֵצִים מִבֵּיתָם לְצֹרֶךְ בִּנְיַן בֵּית הַכְּנֶסֶת דְּיֵשׁ חִלּוּק אִם בָּא לְיַד גַּבַּאי אוֹ לֹא, וְכִי בִּשְׁבִיל בִּיאָה לְיַד גַּבַּאי יָצְאָה מִכְּלַל הַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא. וּלְעִנְיַן עִקַּר הָעִנְיָן כְּבָר בֵּאַרְנוּ (סק״ו) דְּאֵין שׁוּם הֶקְדֵּשׁ בְּגוּף הַמָּעוֹת כָּל שֶׁהוּא בִּכְלַל הַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא כְּהַהִיא דְּגָבוּ מָעוֹת, אֶלָּא שֶׁהִתְחַיֵּב עָלָיו מִצַּד נִדְרוֹ לַעֲשׂוֹת דַּוְקָא דָּבָר זֶה וְלֹא קַל מִמֶּנּוּ, וְאִם כֵּן אֲפִלּוּ לֹא בָּא לְיַד גַּבַּאי. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח):

## בֵּאוּר הֲלָכָה

הַדְּבָרִים הֵם לְתָרֵץ דְּלֹא לִסְתֹּר הַאי דִּינָא לְדִינָא דְּהַזְמָנָה דְּקַיְמָא לָן בְּעָלְמָא לָאו מִלְּתָא הִיא וּמִשּׁוּם זֶה הֻכְרְחוּ הַבֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכן אם) וְהָרַמָ״א וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) לְחַלֵּק כָּל הָנֵי דִּינֵי, וּבֶאֱמֶת בַּשַּׁ״ס לֹא נִזְכַּר לְהֶדְיָא דִּין זֶה אֶלָּא דְּדַיְקֵי לָהּ הָרַמְבַּ״ם (תפילה פי״א הט״ו) וְהַטּוּר וְהַמְחַבֵּר מִדְּנָקַט בַּשַּׁ״ס (מגילה כז.) גָּבוּ וְהוֹתִירוּ, שְׁמַע מִנַּהּ דִּבְלֹא הוֹתִירוּ אָסוּר אֲפִלּוּ בְּגָבוּ מָעוֹת. **אָכֵן דַּעַת הַמְּאִירִי** (שם ד״ה כבר ביארנו במשנה) **וְהַתַּשְׁבֵּ״ץ** בְּחֵלֶק ב׳ סִימָן ק״ע וְסִימָן קע״א **דְּהוֹתִירוּ לָאו דַּוְקָא**, [וּכְמוֹ דְּנָקַט שָׁם הַשַּׁ״ס (שם) מָכְרוּ וְהוֹתִירוּ לְעִנְיַן תְּנַאי שֶׁל שִׁבְעָה טוּבֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר, דְּשָׁם בְּוַדַּאי הוֹתִירוּ לָאו דַּוְקָא לְרֹב הַפּוֹסְקִים], **דַּאֲפִלּוּ בְּלֹא הוֹתִירוּ נַמִּי בְּגָבוּ מָעוֹת לֹא חָלָה עֲדַיִן הַקְּדֻשָּׁה עֲלֵיהֶם, דַּאֲפִלּוּ בְּבָנוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת קֹדֶם שֶׁהִתְפַּלְּלוּ נַמִּי אֵינוֹ קָדוֹשׁ** כִּדְמוּכָח בַּיְרוּשַׁלְמִי שָׁם (שם פ״ג ה״א) וּמוּבָא בַּפּוֹסְקִים, וְכֵן הִקְשָׁה הָרַמַ״ךְ (הו״ד בכ״מ שם) עַל הָרַמְבַּ״ם וּמְפַקְפֵּק בְּדִין זֶה עַיֵּן בְּכֶסֶף מִשְׁנֶה פֶּרֶק י״א מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (שם). וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת בַּיְרוּשַׁלְמִי (שם) דְּאַחַר שֶׁהֵבִיא דִּינָא דְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֵינוֹ קָדוֹשׁ עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל בּוֹ, בָּעֵי, כְּלֵי שָׁרֵת הָאֵיךְ, וְשָׁקֵיל וְטָרֵי טוּבָא שָׁם, אַף עַל גַּב דְּהַכֵּלִים נַעֲשׂוּ מִגְּבִיַּת הַצִּבּוּר וּכְבָר בָּאוּ לְיַד הֶקְדֵּשׁ אַלְמָא דְּלָא מְהַנֵּי גָּבוּ וְלֹא בִּיאָה לְיַד גַּבַּאי. וַאֲפִלּוּ לְמַאן דְּאָמַר שָׁם דְּבִכְלֵי שָׁרֵת קָדֵישׁ מִשְּׁעַת הֶקְדֵּשׁ, הַיְנוּ מִשּׁוּם דְּאֶפְשָׁר בִּקְדֻשַּׁת הַגּוּף לָא שַׁיְּכֵי כְּלָלֵי דְּהַזְמָנָה כְּמוֹ דְּפָסְקוּ בֶּאֱמֶת הַרְבֵּה פּוֹסְקִים, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה דִּכְלֵי עָלְמָא מוֹדוּ. וְעַיֵּן בָּרַמְבַּ״ם פֶּרֶק א׳ מֵהִלְכוֹת בֵּית הַבְּחִירָה דִּין כ׳. **וְכֵן דַּעַת הַטַּ״ז** (סק״ב) כַּתַּשְׁבֵּ״ץ וּמְאִירִי וְרַמַ״ךְ, **אֶלָּא דִּלְדִידֵהּ גַּם הָרַמְבַּ״ם וְהַטּוּר מוֹדִים וְלֹא אָסְרוּ אֶלָּא לְהוֹצִיא הַמָּעוֹת עַל דָּבָר אַחֵר לַחֲלוּטִין** מִשּׁוּם דְּצָרִיךְ לָצֵאת עַל כָּל פָּנִים יְדֵי נִדְרוֹ, **מַה שֶּׁאֵין כֵּן לִקַּח הַמָּעוֹת לְשָׁעָה לְאֵיזֶה דָּבָר וּלְהַחֲזִיר אַחַר כָּךְ בְּוַדַּאי מֻתָּר** דְּאֵין בַּמָּעוֹת שׁוּם קְדֻשָּׁה, דְּהַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא **וַאֲפִלּוּ בְּבָאוּ לְיַד גַּבַּאי, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא**:

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

נִיחָא לְהוּ לְמֶעְבַּד הַמִּצְוָה בְּמָמוֹן זֶה דַּוְקָא, וּלְטַ״ז (סק״ב) שָׁרֵי. (ט) אַךְ עַל יְדֵי שִׁבְעָה טוּבֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר לְכֻלֵּי עָלְמָא שָׁרוּ לְשַׁנּוֹת הַמָּעוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ז׳: **(יד) לְכָל מַה שֶּׁיִּרְצוּ.** הַיְנוּ (י) אֲפִלּוּ דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה כְּלָל אֶלָּא שֶׁהוּא צָרְכֵי צִבּוּר, וְהַטַּעַם כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשָׂה דַּעַת אַנְשֵׁי הָעִיר בְּהַמָּעוֹת מִשּׁוּם הָכִי שָׁרֵי בְּהַמּוֹתָר: **(טו) אֲפִלּוּ קָנוּ וּמָכְרוּ וְכוּ׳.** הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וְהַגְּרָ״א מְפַקְפְּקִין בָּזֶה, דְּאֶפְשָׁר שֶׁכֵּיוָן שֶׁאַחַר כָּךְ קָנוּ סְתָם מִכָּל הַדָּמִים חָיְלָא הַקְּדֻשָּׁה בְּכָל הַקְּנִיָּה וְאָסוּר אַחַר כָּךְ כְּשֶׁמָּכְרוּ וְהוֹתִירוּ: **(טז) אֲבָל אִם לֹא הִתְנוּ וְכוּ׳.** הַטַּעַם דְּאָז כְּשֶׁקָּנוּ חָל הַקְּדֻשָּׁה עַל כָּל מַה שֶּׁקָּנוּ, וְאֵינוֹ מוֹעִיל אַחַר כָּךְ הַתְּנַאי בְּעֵת הַמְּכִירָה: **(יז) חָלָה קְדֻשַּׁת הַדָּמִים וְכוּ׳.** לְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן י״ג אָסוּר לְלוֹתָן וְלִתֵּן אֲחֵרִים תַּחְתָּם: **(יח) וְאָסוּר לְשַׁנּוֹתָן רַק וְכוּ׳.** וְאַף עַל גַּב דְּמוּכָח לְקַמֵּהּ בְּסָעִיף ח׳ דַּאֲפִלּוּ אִם בְּנָאוּהוּ לְשֵׁם בֵּית הַכְּנֶסֶת בָּעֵינַן דַּוְקָא שֶׁהִתְפַּלְּלוּ בּוֹ אֲבָל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא הִתְפַּלְּלוּ בּוֹ יְכוֹלִין לְשַׁנּוֹתוֹ דְּהַזְמָנָה לָאו מִלְּתָא הִיא, (יא) הָתָם מַיְרֵי שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה הַבֵּית הַכְּנֶסֶת עַל יְדֵי גְּבִיַּת מָעוֹת שֶׁגָּבוּ לְצָרְכָּהּ מִבְּנֵי הָעִיר אֶלָּא שֶׁקְּנָאוּהוּ הַקָּהָל (יב) מִמָּעוֹת חֻלִּין שֶׁגָּבוּ סְתָם אוֹ שֶׁכָּל אֶחָד הֵבִיא עֵצוֹ וְאַבְנוֹ וּבָנוּ בֵּית הַכְּנֶסֶת, אֲבָל כְּשֶׁנִּגְבָּה מָעוֹת עַל זֶה מִבְּנֵי הָעִיר וַדַּאי דְּאָסוּר לְשַׁנּוֹתוֹ אֲפִלּוּ עֲדַיִן לֹא הִתְפַּלְּלוּ שָׁם כְּלוּם, וְכֵן אִם יֵשׁ עֲדַיִן מָעוֹת הַגְּבִיָּה אוֹ עֵצִים וַאֲבָנִים שֶׁקָּנוּ מֵהֶם וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק הַמְחַבֵּר וְהָרַב. וְהַטַּעַם (יג) יֵשׁ אוֹמְרִים מִשּׁוּם דִּכְבָר בָּא לְיַד הַגַּבַּאי, וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) כָּתַב הַטַּעַם דְּכֵיוָן שֶׁנִּגְבּוּ הַמָּעוֹת מִבְּנֵי הָעִיר לְצֹרֶךְ בֵּית הַכְּנֶסֶת יֵשׁ בִּזָּיוֹן אַחַר כָּךְ אִם יְשַׁנּוּהוּ לְהוֹרָדַת קְדֻשָּׁה: **(יט) וְאִם הֵבִיאוּ עֵצִים וְכוּ׳.** לְפִי פֵּרוּשׁ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (שם) מַיְרֵי כָּאן שֶׁלֹּא הָלְכוּ לְקַבֵּץ אוֹתָם מִבְּנֵי הָעִיר דְּזֶה לֹא גְּרִיעֵי מִגָּבוּ מָעוֹת, אֶלָּא שֶׁנִּמְצְאוּ רַבִּים שֶׁהִתְנַדְּבוּ מֵעַצְמָן וְהֵבִיאוּ, דְּאָז מֻתָּר לְשַׁנּוֹתָן קֹדֶם שֶׁבָּאוּ לְיַד גַּבַּאי וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אֵין מְשַׁנִּין: **(כ) לְיַד גַּבַּאי אָסוּר**

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ט) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (י) בַּ״ח (ס״ג) וְעֹלַת תָּמִיד (סק״ט) וְטַ״ז (סק״ב) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ט), וְכֵן מַשְׁמַע מַהֲרַ״ן (מגילה ח: ד״ה אין מוכרים), וְאֶפְשָׁר דְּגַם דַּעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם הוּא כֵּן. וּבְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ג ח״ח) מַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ לְמִשְׁתֵּי בֵּהּ שִׁכְרָא שַׁפִּיר דָּמֵי, אֲבָל מִכָּל הַפּוֹסְקִים הַנַּ״ל לֹא מַשְׁמַע כֵּן, וְכֵן בִּמְאִירִי (שם כז. ד״ה כבר ביארנו במשנה) וּבְתַשְׁבֵּ״ץ חֵלֶק ב׳ סִימָן ק״ע מַשְׁמַע דִּבְעִינַן צָרְכֵי צִבּוּר: (יא) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה ואם בנו): (יב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (יג) בֵּית יוֹסֵף (שם):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

וְקִדֵּם שֶׁבָּאוּ לְיָדֵי גַּבַּאי, (כא) מֻתָּר לְשַׁנּוֹתָן. אֲבָל מִכָּל מָקוֹם (כב) לֹא יוּכַל לַחֲזֹר בּוֹ (בית יוסף (ד"ה ופסק) וכן משמע במרדכי ריש פרק בני העיר (מגילה פ"ק ס' תתכט)): ו * מוֹכְרִים בֵּית הַבְּחִירָה, וְכֵן שְׁאָר דְּבָרִים שֶׁהִקְדִּישָׁה (כג) וַאֲפִלּוּ סֵפֶר תּוֹרָה, לְהַסְפָּקַת (ט) תַּלְמִידִים (כד) אוֹ לְהַשִּׁיא (י) יְתוֹמִים בְּדָמָיו: ז וְהָא דְּבֵית הַבְּחִירָה נִמְכָּר, הֲנֵי מִלֵּי (כה) שֶׁל כְּפָרִים שֶׁאֵין בָּאִים אֲנָשִׁים מִמְּקוֹמוֹת אֲחֵרִים, שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית אֶלָּא לִבְנֵי הַכְּפָרִים לְבַדָּם, (כו) (וַאֲפִלּוּ בָּנוּ אוֹתָהּ מִשָּׁם (יא) אֲחֵרִים) (מרדכי ישן (סח נהג"ס נסי' תתכד) בשם ראבי"ה (סי' תקנ)), וְלָכֵן יְכוֹלִים לְמָכְרוֹ. וּמִכָּל מָקוֹם הַמָּעוֹת נִשְׁאָרִים (יב) בְּקִדֻּשָּׁתָן (כז) וְאֵינָם רַשָּׁאִים לְהוֹרִידָן מִקְּדֻשָּׁתָן, * וְהֵינוּ כְּשֶׁמְּכָרוּ בְּנֵי הָעִיר שֶׁלֹּא מִדַּעַת (כח) פְּרָנְסֵיהֶם, * וְהוּא הַדִּין אִם מָכְרוּ (כט) שְׁבָעָה

## בַּאֵר הֵיטֵב

ו (ט) תַּלְמִידִים. הֵינוּ אִם יֵשׁ לָהֶם בַּיִת הַבְּנָסֶת אַחֵר. ט"ז (סק"ד): (י) יְתוֹמִים. וְהוּא הַדִּין יְתוֹמוֹת. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ט), עַיֵּן בְּשֶׁלְחָן עָרוּךְ אֶבֶן הָעֶזֶר סִימָן א' סָעִיף קָטָן ב' מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם. וְהוּא הַדִּין דְּמוֹכְרִין סֵפֶר תּוֹרָה לְפִדְיוֹן שְׁבוּיִים. בֵּית יוֹסֵף

## מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְשַׁנּוֹתָן. אֲבָל (יא) עַל יְדֵי שְׁבָעָה טוֹבֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר שָׁרֵי וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ז': (כא) מֻתָּר לְשַׁנּוֹתָן. פְּרוּשׁ לְלוֹתָן וְלָתֵת אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶם, וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁהִתְנַדְּבוּ מָעוֹת לְבֵית הַבְּנֶסֶת נַמִּי דִּינָא הָכִי [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ח)]: (כב) לֹא יוּכַל לַחֲזֹר בּוֹ. דְּהָוֵי נָדָר: ו (כג) וַאֲפִלּוּ סֵפֶר תּוֹרָה. הַשַּׁעַם, דְּהָא אָמְרִינַן (כו.) אֵין מוֹכְרִין סֵפֶר תּוֹרָה אֶלָּא לִלְמֹד תּוֹרָה מַשְׁמַע דְּלִלְמֹד תּוֹרָה מֻתָּר אֲפִלּוּ לִמְכֹּר סֵפֶר תּוֹרָה [תְּשׁוּבַת הָרַא"ש (כלל יג סי' יד) עַיֵּן שָׁם שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה]. וְדָבָר זֶה תּוֹכַחַת מְגֻלָּה לְאוֹתָן הָאֲנָשִׁים הַמִּתְרַשְּׁלִין לְהַחֲזִיק תּוֹרָה בְּעֲרֵיהֶן: (כד) אוֹ לְהַשִּׁיא יְתוֹמִים. וַאֲפִלּוּ יְתוֹמוֹת דְּאַף עַל גַּב דְּאֵין הָאִשָּׁה מְצַוָּה עַל פְּרִיָּה וּרְבִיָּה מִכָּל מָקוֹם לְשָׂכָת יְצָרָהּ' (ישעיה מה יח) שַׁיָּךְ גַּם בְּאִשָּׁה. וְהוּא הַדִּין דְּמוֹכְרִין סֵפֶר תּוֹרָה לְפִדְיוֹן שְׁבוּיִים [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט)] וְכֵן הַסְּכִים הָאֲלִיָּה רַבָּה בְּשֵׁם כַּמָּה פּוֹסְקִים]. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף י"ג בְּמָגֵן אַבְרָהָם שָׁם (סק"ל) דְּמוּכָח דְּאֵין רָאוּי לִמְכֹּר אֲפִלּוּ בֵּית הַבְּנֶסֶת (טו) וַאֲפִלּוּ לְפִדְיוֹן שְׁבוּיִים כִּי אִם בְּשָׁאי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג מָעוֹת אֲחֵרוֹת עַל זֶה מִן הַצִּבּוּר, וּבְאֹפֶן זֶה (טז) בְּוַדַּאי מֻתָּר (יז) אֲפִלּוּ בְּשֶׁאֵין לָהֶם (יח) רַק בֵּית הַבְּנֶסֶת אַחַת: ז הִנֵּה מִפְּנֵי שֶׁהַסָּעִיף ז' יֵשׁ בּוֹ כַּמָּה פְּרָטִים לָכֵן אַקְדִּים לָזֶה הַקְּדָמָה קְצָרָה. וְהוּא דְּמַה שֶּׁנִּזְכַּר לְעֵיל מַעְנְיַן מְכִירַת בֵּית הַבְּנֶסֶת הֲנֵי מִלֵּי אִם הוּא שֶׁל כְּפָר דִּסְתָמָא בְּנָאוּהוּ רַק אַדַּעְתָּא דִּידְהוּ, וְלָכֵן יֵשׁ יְכֹלֶת בְּיָד (יט) רֹב בְּנֵי הָעִיר לְמָכְרוֹ אַף שֶׁלֹּא יוֹרִידוּ אַחַר כָּךְ הַדְּמִים מִקְּדֻשָּׁתָן, וּכְשֶׁהוּא נִמְכָּר גַּם בְּהַסְכָּמַת הַשִּׁבְעָה טוֹבִים שֶׁלָּהֶם אָז יְכוֹלִין לַעֲשׂוֹת בְּהַדָּמִים מַה שֶּׁיִּרְצוּ דְּהֵינוּ לְהוֹצִיאָם לְחֻלִּין כִּדְאִיתָא לְקַמָּה. אֲבָל אִם הוּא בֵּית הַבְּנֶסֶת שֶׁל כְּרָכִים תָּלִינַן דִּבְעֵת הַבִּנְיָן בָּנוּהוּ גַּם אַדַּעְתָּא דְּכָלֵי עָלְמָא, וַאֲפִלּוּ אִם נָתְנוּ כָּל מָעוֹת הַבִּנְיָן מִשֶּׁלָּהֶם אֲפִלּוּ הָכִי תָּלִינַן דִּבְשָׁבִיל כֻּלָּם בָּנוּהוּ, וְלָכֵן אֲפִלּוּ הִסְכִּימוּ אַחַר כָּךְ בִּמְכִירָתוֹ שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר אֵין מְכִירָתָן מְכִירָה. וְעִתָּה נְבָאֵר דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ: (כה) שֶׁל כְּפָרִים. הָאַחֲרוֹנִים דִּבְאַתְרָא דְּלֹא שְׁכִיחֵי רַבִּים דְּאִתֵּי מֵעָלְמָא נִקְרָא כְּפָר, אַף עַל גַּב דִּשְׁכִיחֵי רַבִּים עוֹבְרִים וְשָׁבִים לְפִרְקִים כֵּיוָן דְּלֹא קָבְעֵי בָּעִיר אֶלָּא עוֹבְרִים וְשָׁבִים דָּרָךְ עֲרַאי מִקְּרֵי כְּפָר. אֲמָנָם כָּל מָקוֹם דִּשְׁכִיחֵי רַבִּים מֵעָלְמָא שֶׁבָּאִין לְהִתְפַּלֵּל שָׁם כְּגוֹן מָקוֹם שֶׁהַסּוֹחֲרִים מִתְקַבְּצִין שָׁם תָּדִיר לִסְחוֹרָה אֲפִלּוּ אִם הָעִיר הִיא קְטַנָּה, אוֹ מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שָׁם חָכָם גָּדוֹל שֶׁמִּתְקַבְּצִים שָׁם רַבִּים הַצְּרִיכִים לוֹ וּלְתוֹרָתוֹ, הֲרֵי כְּרָךְ, דְּמִסְתָּמָא אַדַּעְתָּא דְּכָל הָעוֹלָם בְּנָאוּהוּ. עוֹד כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דַּאֲפִלּוּ בֵּית הַבְּנֶסֶת שֶׁבְּכָרְךְ אִם יָדוּעַ שֶׁלֹּא עָשׂוּ אוֹתָהּ אֶלָּא לְמַעַט עָם כְּגוֹן הַבַּיִת הַבְּנֶסֶת שֶׁעוֹשִׂין אוֹתָהּ בַּעֲלֵי אֻמָּנִיּוֹת לְעַצְמָן, [וְהוּא הַדִּין (כ) כְּשֶׁנִּתְקַבְּצוּ בַּעֲלֵי בָּתִּים שֶׁל אֵיזֶה רְחוֹב הָרָחוֹק מִן בֵּית הַבְּנֶסֶת שֶׁבָּעִיר וְעָשׂוּ בֵּית הַבְּנֶסֶת לְעַצְמָן], גַּם כֵּן דִּינוֹ כְּבֵית הַבְּנֶסֶת שֶׁל כְּפָרִים אֲפִלּוּ הוּא בַּכְּרָךְ, דְּמִסְתָּמָא רַק עַל דַּעַת עַצְמָן בָּנוּהוּ, (כא) אִם לֹא שֶׁפִּיְּעוּ אַנְשֵׁי הָעִיר גַּם כֵּן עַל הַבִּנְיָן (כב) וַאֲפִלּוּ מְעַט, אָז אֵין לָהֶם רְשׁוּת עַל הַמְּכִירָה (כג) בְּלֹא דַּעְתָּן: (כו) וַאֲפִלּוּ בָּנוּ. דְּמִסְתָּמָא אֲחֵרִים נָתְנוּ לָהֶם הַמָּעוֹת שֶׁיַּעֲשׂוּ הֵם בָּהֶם מַה שֶּׁיִּרְצוּ כֵּיוָן שֶׁאֵין רְגִילוּת לִבְנוֹת אִם לֹא שֶׁאֵין רְגִילוּת לִבְנוֹת אֶלָּא עַל יְדֵי אֲחֵרִים אֵינָם מַסְכִּימִים אַחַר כָּךְ בַּמְּכִירָה מֵהֶם: (כז) וְאֵינָם רַשָּׁאִים וְכוּ'. עַיֵּן לְעֵיל בְּסָעִיף ד' דְּיֵשׁ דֵּעוֹת אִם מֻתָּר לְשַׁנּוֹתָן לְכֵיוָצֵא בָּהּ: (כח) פַּרְנְסֵיהֶם. (כט) שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר: (כט) שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר. כְּתַב הָרַשְׁבָּ"א חֵלֶק א' סִימָן תרי"ז וְהֵבִיאוֹ הָרַשְׁדַּ"ם (יו"ד) סִימָן קע"ה שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר

## בֵּאוּר הַלָּכָה

ו * מוֹכְרִין בֵּית הַבְּנֶסֶת וְכוּ'. הֵינוּ אֲפִלּוּ בְּלֹא שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר, דִּדְינוּ כְּמוֹ לִשְׁאָר קְדֻשָּׁה חֲמוּרָה דְּדַי בְּאַנְשֵׁי הָעִיר לְבַד, וְכֵן בְּסֵפֶר תּוֹרָה לְעִנְיַן הַסְפָּקַת תַּלְמִידִים נַמִּי דִּינָא הָכִי, דְּהַסְפָּקַת תַּלְמִידִים גְּדוֹל יוֹתֵר מִזֶּה כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַא"ש בִּתְשׁוּבָה (כלל יג סי' יד):

ז * וְהֵינוּ כְּשֶׁמְּכָרוּ בְּנֵי הָעִיר שֶׁלֹּא מִדַּעַת פַּרְנְסֵיהֶם. נִרְאֶה דְּדַוְקָא אִם יֵשׁ טוֹבִים בָּעִיר אֲז אָמְרִינַן דְּאֵין רְשׁוּת לִבְנֵי הָעִיר עַל מְכִירָה זוֹ בְּשֶׁלְמוּת, אֲבָל אִם לֹא נִתְמַנּוּ טוֹבִים בָּעִיר אֲז מוּעִילָה הַמְּכִירָה שֶׁלָּהֶם לְגַמְרֵי כְּמוֹ שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר, וְכֵן נִרְאֶה מֵחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א עַל מְגִלָּה (כה: ד"ה ולי נראה), עַיֵּן שָׁם:

* וְהוּא הַדִּין אִם מָכְרוּ שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר וְכוּ'. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כט)

דְּאֵין מִנּוּי טוֹבִים בְּפָחוֹת מִשִּׁבְעָה, וּפָשׁוּט דְּכָל הַשִּׁבְעָה צְרִיכִים לִהְיוֹת בְּעֵת הַמְּכִירָה, וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּבֵאוּר הֵיטֵב (ס"ק יח) דְּלֹאו דַּוְקָא כָּל שִׁבְעָה, רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּהֵיכָא שֶׁנִּתְלְקוּ הַשִּׁבְעָה אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא. וּמִדִּינָא גַּם זֶה דַּוְקָא הֵיכָא דְּהִתְנוּ אַנְשֵׁי הָעִיר בְּשָׁעָה שֶׁמִּנּוּם שִׁיִּתְנַהֲגוּ בְּאֹפֶן זֶה, דְּאִי לָאו הָכִי הָלֹא מְבֹאָר בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן י"ב סָעִיף י"ח וּבְסִימָן י"ג סָעִיף ד' וּבְסִימָן י"ח סָעִיף א' בְּהַגָּ"ה, דְּלֹא אָזְלִינַן בָּתַר רֻבָּא כִּי אִם בְּבֵית דִּין אֲבָל לֹא בִּבְרוּרֵי הַקָּהָל, עַיֵּן שָׁם. אֶלָּא דְּמִשְׁמַע בִּתְשׁוּבַת חֲתַם סוֹפֵר סִימָן קט"ז דְּכַכְמָה גְּלִילוֹת נָהֲגוּ לְמִיזַל בָּתַר רֻבָּא בְּזֶה, דְּאִם נִמְתִּין עַד שֶׁיִּסְכִּימוּ כֻּלָּם לֹא יִגְמַר שׁוּם עִנְיָן, עַיֵּן שָׁם. וּמוּבָא בְּפִתְחֵי תְּשׁוּבָה חֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן קס"ג סָעִיף קָטָן א'. וְדַע עוֹד דְּאִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי (שם פ"ג ה"ב) דִּשְׁלֹשָׁה מִבֵּית הַבְּנֶסֶת כְּבֵית הַבְּנֶסֶת, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר בֵּית הַבְּנֶסֶת שֶׁל יְחִידִים כְּמוֹ שֶׁל בַּעֲלֵי אֻמָּנִיּוֹת וְכַדּוֹמֶה, אִם בְּרִרוּ שִׁלֹּשָׁה

## שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"י): ו (טו) וְכָל שֶׁכֵּן לִשְׁאָר קְדֻשָּׁה חֲמוּרָה וּלְהַסְפָּקַת תַּלְמִידִים, וּמוּכָח שָׁם דַּאֲפִלּוּ עַל פִּי שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר בְּמַעֲמַד אַנְשֵׁי הָעִיר אֵין לַעֲשׂוֹת דָּבָר זֶה: (טז) הֵינוּ לְקֻדְשָׁה שְׁהִיא חֲמוּרָה מִבֵּית הַבְּנֶסֶת וְכָל שֶׁכֵּן לְהַסְפָּקַת תַּלְמִידִים וּלְפִדְיוֹן שְׁבוּיִים, וַאֲפִלּוּ בְּנֵי הָעִיר לְבַד בְּלֹא הַטּוֹבִים, וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף י"ג בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה לא ימכרו) מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסוֹף סָעִיף קָטָן ד' בְּשֵׁם הַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה כתב הרא"ש) הַפּוֹךְ זֶה, הֵינוּ רַק לְדַעַת הַבַּיִת יוֹסֵף, אֲבָל הוּא בְּעַצְמוֹ לֹא סְבִירָא לַהּ כֵּן, וְכֵן כָּתַב הַלְּבוּשֵׁי שָׁרָד שָׁם. וּלְדִידֵהּ מַה שֶּׁאָמְרוּ בְּבָבָא בַּתְרָא ג' (ע"ב) דִּירְתָה דְּאִישְׁתֵּי לֹא מְזַבְּנִי, הֵינוּ דְּלְכַתְּחִלָּה אֵין הַדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ כַּמָּה רִאשׁוֹנִים, וּמִתַּרְץ בָּזֶה קַשְׁיַת הַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר עַל הַמָּגֵן אַבְרָהָם, עַיֵּן שָׁם: (יח) מִשְׁבְּצוֹת זָהָב סָעִיף קָטָן ד' לְדַעַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם. וּבְאֶשֶׁל אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ל"ג כָּתַב בְּשֵׁם הַשַּׁ"ךְ (ד"ד סי' רנב סק"א) הַחִלּוּק שֶׁכָּתְבוּ בְּפָנִים. וְאַף דְּמִדִּבְרֵי הַשַּׁ"ז (סק"ד וסק"ך יב) מִשְׁמַע דְּדַוְקָא שֶׁיֵּשׁ לָהֶם

ז הִרַא"שׁ בְּתְשׁוּבָה (כלל יג סי' יד). ח שָׁם בַּגְּמָרָא (כה.).